

ГО «ГРУЗИНСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ЕКСПЕРТНИЙ ЦЕНТР»

**СУЧАСНІ ЗАГРОЗИ
ГЛОБАЛЬНІЙ ТА РЕГІОНАЛЬНІЙ
БЕЗПЕЦІ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(*м. Одеса, 29 жовтня 2023 року*)

DOI: 10.46340/GUEC2023-10

Одеса
Фенікс
2023

Редакційна колегія:

Гардапхадзе Тамара – доктор юридичних наук, професор, ректор Нового закладу вищої освіти «Newuni» (м. Тбілісі, Грузія);

Донов Олексій – голова Департаменту експертно-аналітичної діяльності щодо взаємовідносин Грузії та України ГО «Грузинсько-український експертний центр» (м. Одеса, Україна);

Полухіна Аліна (укладач) – кандидат політичних наук, засновниця ГО «Грузинсько-український експертний центр» (м. Одеса, Україна);

Польовий Микола – доктор політичних наук, професор, Університет імені Коминського (м. Братислава, Словачія); засновник ГО «Грузинсько-український експертний центр» (м. Одеса, Україна);

Хаджинов Ілля – доктор економічних наук, професор, ректор Донецького національного університету імені Василя Стуса (м. Вінниця, Україна);

Хевцуріані Аміран – кандидат наук з міжнародних відносин, засновник ГО «Грузинсько-український експертний центр» (м. Одеса, Україна); професор академічної кафедри політики та міжнародних відносин Грузинського технічного університету (м. Тбілісі, Грузія);

Цокур Євген – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, Україна).

Сучасні загрози глобальній та регіональній безпеці : матер. С 89 Міжнар. наук.-практ. інтерн.-конф. (м. Одеса, 29 жовтня 2023 р.) [Електронне видання] / уклад. А. Полухіна ; ГО «ГУЕЦ». – Одеса : Фенікс, 2023. – 389 с. –Укр., англ., груз. мовами.

ISBN 978-617-8395-01-8

Збірник матеріалів містить матеріали доповідей, поданих на Міжнародну науково-практичну інтернет-конференцію «Сучасні загрози глобальній та регіональній безпеці», що відбулася 29 жовтня 2023 року. Подані матеріали були розглянуті під час роботи дев'яти секцій: теоретичні та прикладні аспекти міжнародного співробітництва у сфері безпеки; криза сучасної системи міжнародної безпеки; регіональна безпека в нових геополітичних концепціях; основні стратегічні напрямки кібербезпеки; кіберзахист і національна безпека: український досвід; цифрова дипломатія в умовах трансформації системи міжнародної безпеки; фейки та дідфейки як інструменти негативного впливу на національну безпеку; фактчекінг як інструмент протидії в гібридній війні; державне управління та національна безпека.

Збірник адресовано науковим, науково-педагогічним працівникам, здобувачам закладів вищої освіти, громадським організаціям, журналістам, незалежним експертам і всім, хто цікавиться проблемами загроз глобальній та регіональній безпеці.

УДК 327.7:355.02

© ГО «Грузинсько-український експертний центр», 2023

ISBN 978-617-8395-01-8

© Колектив авторів, 2023

З М І С Т

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ БЕЗПЕКИ

Чальцева О. М. Новий світопорядок в умовах конфліктного середовища	9
Daviti Khupenia, Omari Lortkipanidze Rethinking the concept of power in contemporary political and international relations.....	13
ლილი ხარჩილავა ამერიკის შეერთებული შტატებისა და ისრაელის სამხედრო-პოლიტიკური თანამშრომლობა	16
Клименко К. В., Ухналь Н. М. Новітні виміри міжнародної безпеки.....	22
Нечипоренко Т. М. Теоретичні та прикладні аспекти міжнародного співробітництва у сфері безпеки.....	28
Чупіс А. Д. «Гібридний мир»: загроза чи панацея?.....	34
სალომე გოგიშვილი კოოპერატიული უსაფრთხოების თეორიული და პრაქტიკული ასპექტები თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობებში	40
Іваницька О. П., Чальцева О. М. Особливості безпекової політики іспанії у XX – XXI сторіччях	47
Міщенко І. В. До питання відповідальності за міжнародними договорами про взаємний захист секретної інформації (на прикладі угоди з США)	53
Орленко В. В. Державний контроль як складова міжнародного співробітництва у сфері безпеки.....	57
Рашевська К. Є. Ре-глобалізація як середовище заохочення та розвитку системи прав людини.....	60
Дем'янюк О. Б. М Міжнародне співробітництво з питань енергетичної безпеки.....	65
Фоменко Д. І. Трансформація системи міжнародного співробітництва в умовах російсько-української війни.....	69

Мосієнко О. В., Якобчук В. П. Бренд України у світовому просторі.....	74
გიორგი კლიმაშვილი საერთაშორისო ურთიერთობათა სუბიექტის მნიშვნელობა	78
Козка А. В., Білик А.С. Космічні аномалії як об'єкт наукових досліджень: неоромантика та міжнародний фактор безпеки	81

КРИЗА СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Бадер А. В. Російсько-українська війна крізь призму логіки функціонування капіталістичної світ-економіки.....	85
Цокур Є. Г., Чайка І. Ю. Безпекові стратегії в умовах сучасних викликів: новий погляд на симулякр безпеки.....	90
Юлдашев О. Х. Концепція усунення загроз глобальній та регіональній безпеці.....	94
Волторніст О. С. Розмивання традиційних парадигм безпеки: виклики сучасній системі міжнародної безпеки.....	103
Литвин Ю. В., Лакіза В. В. Вплив економічних криз на міжнародну безпеку: шляхи їх подолання.....	107
Швець К. А. Безпека України в міжнародному контексті сучасності.....	111
Фурсай О. В. «Вакцинодемія» як елемент світового гібридного протистояння демократії та автократії.....	115
Прищепа Р. П. REALPOLITIK як практика економічного тиску.....	121

РЕГІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА В НОВИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ КОНЦЕПЦІЯХ

Бусленко В. В. Україна в безпековій політиці Республіки Польща ...	125
Стець А. М. Безпека Польщі та України.....	131
Тодоров І. Я., Тодорова Н. Ю. Стійкість та опорність України в контексті євроатлантичної інтеграції	136
ქეთი ჯიჯეიშვილი საქართველო ევროპული ინტეგრაციის გზაზე ..	147

გიორგი ჩხიკვიძელი საქართველოს ევროპული არჩევანი: ისტორიულ -პოლიტიკური ექსკურსი	141
Gvantsa Abesadze Alignment of Georgia's foreign policy with the European union's foreign and security policy on the path of integration.....	151
Вовченко О. В. Контроль за иноземними субсидіями як фактор регіональної економічної безпеки Європейського Союзу	155
Мацишина І. В. До поняття моралі політичного реалізму в умовах війни.....	159
Райков А. Е. Війна в Нагірному Карабаху як чинник геополітичних змін у регіоні Південного Кавказу	164
Ціватий В. Г. Концепт «кризова дипломатія» і регіональна безпека в умовах трансформації системи міжнародних відносин XXI століття: геополітичний, інформаційно-комунікаційний та інституціональний дискурси	169

ОСНОВНІ СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ КІБЕРБЕЗПЕКИ

Завгородня Ю. В. Політична кіберкультура як елемент кіберстабільності.....	174
Климчук Д. О. Кібербезпека процесу проведення виборів.....	179
Кучмій О. П. Кібербезпека як складова стратегії протидії гібридним викликам і загрозам ЄС	182
Кузьмич В. М. Основні стратегічні напрямки кібербезпеки.....	187
Сімакова С. І. Актуальні питання кібербезпеки в українському суспільстві	191
Суський Г. В. Кібербезпека у проблемному полі гібридної війни.....	195
Гуменюк Н. І., Ангельська В. Ю., Матвійчук М. В., Поляруш В. В. Безпілотні літальні апарати: виклики та перспективи сьогодення... 200	
Крошка Н. В. Діагностування інтернет-залежності у воєнний час в контексті кібербезпеки	205
Кондратенко А. О. Важливість забезпечення безпеки в логістиці	209

КІБЕРЗАХИСТ ТА НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА: УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД

Гринік А. В., Ярошевська Т. В. Проблемні питання забезпечення кібербезпеки України	213
Дубель М. В. Цифрові віруси як сучасна загроза національній безпеці.....	218
Горошко О. Л. Перспективи навчання кібербезпеки в освітніх інституціях.....	222
Обіход Т. В., Біленчук П. Д. Кібербезпека України: досягнення і перспективи її забезпечення	227
Галюга К. М., Орел О. В. Як захистити свої особисті дані від кібератак	232
Кондратьєва К. А. Місцева електронна демократія України в умовах воєнного стану: питання ефективності	237
Харинович М.-М. С. Протидія загрозам національній безпеці в інформаційному просторі: досвід України	241
Снитко В. В. Кіберзахист та національна безпека: український досвід.....	244
Літинська В. А. Актуальність кібербезпеки у маркетинговій аналітиці.....	247

ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Хорішко Л. С. Особливості співпраці України та НАТО у сфері кібербезпеки	251
Калашлінська М. В. Роль цифрових технологій у підтримці медіації та переговорів в сучасних політичних процесах	255
Сокоринський В. О. Цифровий тоталітаризм як загроза сучасній цифровій дипломатії	258
Рогозіна А. В. Цифрова дипломатія: інформаційний фронт України в умовах війни з росією	262

ФЕЙКИ ТА ДІПФЕЙКИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ НА НАЦІОНАЛЬНУ БЕЗПЕКУ

Вовк С. О. Технологічні аспекти створення дівфейків та їх наслідки для національної безпеки.....	266
Федорова А. І. Фейки російської пропаганди щодо історії України та способи протистояння їм.....	270
Шеломовська О. М. Фейк-ньюз в соціальних мережах: соціологічний аналіз	274
Медведська В. Ю. Діпфейки як загроза розвитку та ефективного функціонування деліберативної демократії в Україні.....	279
Лисичкіна І. О., Лисичкіна О. О. Фейкові новини в сучасному медійному просторі.....	283
Орел О. В. Фейк як інструмент побудови нарративу.....	288
Новік А. К. Російські фейки як фактор ризику національної безпеки України	294

ФАКТЧЕКІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ В ГІБРИДНІЙ ВІЙНІ

Суська О. О. «Образ суспільства» та його трансформації в умовах гібридної війни.....	298
Олексунь Н. О., Седляківська К. Г. Загрози та механізми протидії російській пропаганді в умовах війни	304
Супко В. А. Національна та етнічна ідентичність українців в умовах війни (на прикладі Харківщини)	308

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

Примуш М. В. Реформи в обмін на зброю.....	312
Сарибаєва Г. М. Митна безпека в системі національної безпеки України: термінологічний дискурс	315
Абакіна-Пілявська Л. М. До питання динаміки кримінального закону в умовах воєнного стану	320

Гученко К. В. Значення особливості структури особистості суб'єкта злочину дезертирство для національної безпеки	323
Бобось О. Л. Вплив глобальних криз на захист прав споживачів та можливості публічного управління в Україні	329
Ніколаєв К. Д. Екологічні виміри гібридної війни: вплив сучасних загроз на національну та регіональну безпеку	331
Мерзлюк Л. В. Публічно-громадське партнерство та міжнародна співпраця в управлінні регіональною безпекою в умовах сучасних загроз.....	334
Шевченко Р. П. Загрози глобальної та регіональної безпеки та їх вплив на ветеранів війни і членів їх родини	337
Конопля А. І., Лисиця В. В. Цифрова гігієна як засіб формування навичок безпечної роботи в мережі інтернет у дітей дошкільного віку	339
Гуральський Н. Р. Пропозиції державного регулювання засобів масової інформації	343
Ліщук А. О. Публічне управління навчальними закладами на регіональному рівні	347

ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Миросердна І. М. Основні загрози інформаційній безпеці як елементу забезпечення національної безпеки	350
Варнавська І. В. Емоційне вигорання як психологічний феномен ...	355
Бондаренко С. Ю., Вітомський Ю. Л. Психологічні чинники формування національної безпеки держави	359
Лихотоп І. В. Схильність курсантів до навчовання.....	364
Бутко О. М., Загоровська М. В., Савченко Л. Л. Інформаційна безпека під час війни.....	369
Куля І. Ф., Беженар К. Д. Інформаційна безпека підприємства	374
Куля І. Ф., Пирлог О. С. Кібергігієна у інформаційному просторі в умовах воєнного стану	381
Куля І. Ф., Спиридонова В. В. Безпека підприємства як основний вид діяльності менеджера підприємства	385

Гуменюк Наталія Іванівна

старша викладачка кафедри

медицини катастроф та військової медицини

Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова,

м. Вінниця, Україна

Ангельська Вікторія Юрївна

старша викладачка кафедри

медицини катастроф та військової медицини

Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова,

м. Вінниця, Україна

ORCID: 0000-0001-6140-0807

Матвійчук Микола Васильович

к.мед.н., доцент, завідувач кафедри

медицини катастроф та військової медицини

Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова,

м. Вінниця, Україна

Поляруш Влада Володимирівна

старша викладачка кафедри

медицини катастроф та військової медицини

Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова,

м. Вінниця, Україна

БЕЗПІЛОТНІ ЛІТАЛЬНІ АПАРАТИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СЬОГОДЕННЯ

За час повномасштабного вторгнення росії в Україну застосування безпілотних літальних апаратів (надалі БПЛА) для здійснення бойових задач набуло неймовірних масштабів. БПЛА застосовуються обома воюючими сторонами і є дієвою зброєю як в бойових цілях так і в розвідувальних. Саме операції з БПЛА, відкрили нову сторінку в умовах сучасної війни. Вони не можуть гарантувати швидкого звільнення або ж захоплення території, але значно впливають на якість контрнаступів.

БПЛА – це мобільний безпілотний літальний апарат, запрограмований на виконання будь-яких задач. БПЛА може програмуватись заздалегідь, або пілотуватись оператором через пульт дистанційного керування. З початком ХХІ століття літаючі безпілотники і наземні БПЛА стрімко увірвалися в цивільне життя і навіть у побут людини (інтернет ресурс). Формально історія безпілотників починається з 1782 року, коли брати Етьєн і Жозеф Монгольф'є підняли в повітря кулю, наповнену димом, вона протрималась у повітрі 10 хв і піднялась майже на 300м, чим і був покладений початок застосування аеростатів та дережаблів в авіації, а також примінення цих засобів у військовій справі. Початок використання безпілотних літальних апаратів у бойових діях ввійшло в історію у 1849 р. (Італія) і на сьогодні стає все більш розповсюдженим в сучасних збройних конфліктах. БПЛА мають безліч переваг, які можуть виконувати у розвідуванні, тактичній операції, корекції артилерійського вогню, нейтралізації, ураженні живої сили (шляхом спрямування на телефон військового, а SIM-картка вказує на місцезнаходження). США використовували широко в бойових діях в Афганістані. США є лідером у розробці та використанні БПЛА в умовах війни. У військових США до 2030 р. планується до 30% використовувати безпілотні системи від загальної кількості бойових машин (Горошко, Гуменюк, 2020 С. 25). Безпілотна авіаційна система не позбавлена людської ланки (за винятком окремих випадків повної автоматизації), але створює для неї можливість керувати літальним апаратом дистанційно, виконуючи при цьому увесь комплекс завдань, типових для пілота або льотного екіпажу. Тому більш адекватна назва для таких апаратів, яка використовується у зарубіжній літературі – дистанційно пілотовані літальні апарати (ДПЛА- Remotely Piloted Aircraft). Існує широке різноманіття безпілотних літальних апаратів різного класу та призначення, які важко порівнювати за змістом та умовами діяльності операторів (Петренко, 2015, С. 448).

За загальним виглядом БПЛА можна класифікувати за: швидкістю польотів: малошвидкісні- 250 км/год., середньошвидкісні- 450 км/год, швидкісні- 900-980 км/год.; призначення: БПЛА (Unmanned Aerial Vehicle) – багаторазово

реалізує своє функціональне призначення без безпосереднього розміщення людини на борту з метою управління. Загальноприйняте поняття має досить широкий сенс і не завжди точно відображає специфіку літального апарата. Таким чином, уданий клас не включаються безпілотні модифікації серійних літаків, використовувані як повітряні мішені, а також всі види балістичних і крилатих ракет. ДПЛА (Дистанційно пілотований літальний апарат Remotely Piloted Aircraft) – безпілотний літальний апарат з безперервним управлінням, яке здійснюється тим або іншим способом з нерухомого або рухомого пункту управління. БПАЛА (Безпілотний автоматичний літальний апарат Unmanned automatic aircraft) – безпілотний літальний апарат, що реалізує своє функціональне призначення в автоматичному режимі відповідно до закладених у нього алгоритмів і програм функціонування (крилаті ракети, літаки-розвідники і т.п.); функціональністю: бойові, які в свою чергу поділяються на спеціалізовані ударні багаторазового використання та ударні одноразового застосування. БПЛА забезпечення- розвідувальні, транспортні, цільові (Тимочко, Голубничий, Третяк, Рубан, 2007). Більшість моделей здатні здійснювати регулярне стеження, передаючи дані та відео на наземну станцію. Але це не все, що вміють безпілотники. Багато моделей також можуть бути наповнені вибухівкою – тобто вони можуть врзатися у цілі, тому їх і називають «камікадзе» або «дрони-самогубці» (Майк Екел, 2020).

Серед різних видів поранень під час введення воєнних дій, поранення отримані внаслідок застосування безпілотних літальних апаратів займають перше місце за складністю. Нас зацікавило питання дослідити обізнаність майбутніх лікарів зі складністю травм та поранень отриманих при використанні БПЛА.

Цільовою аудиторією дослідження стали 269 здобувачів освіти ВНМУ ім. М.І. Пирогова віком від 17 і старших 24 років, I-V курсів, із них чоловічої статі – 39,8% та жіночої статі – 60,2%. Із загальної кількості опитуваних на питання: «Чи є на Вашу думку доцільним вивчення особливостей отриманих травм у поранених внаслідок застосування БПЛА в воєнних умовах

в медичному вузі?» респонденти відповіли наступним чином: «Так, доцільно» – 91,8%, «Ні, не доцільно» – 5,2%, «Байдуже» – 3%. За результатами опитування на питання: «Який рівень обізнаності, на Вашу думку, ви маєте в питанні застосування БПЛА в мирний та військовий час?» лише – 2,6% визнали, що мають достатньо високий рівень обізнаності, 16,7% – вважають достатній рівень, проте 52% – низький, в основному через відсутність доступної інформації, в той час як 28,6% – не цікавились питанням взагалі. На запитання: «Чи є, на Вашу думку, відмінності в отриманих травмах та пораненнях від застосування звичайної вогнепальної зброї та від застосування БПЛА?» 58% респондентів погодились, що є значні відмінності, 38% – вважали, що є незначні відмінності і 1,9% – відповіли, що взагалі немає відмінностей, а 1,1% – висловили байдужість до цих різних видів зброї. Стосовно дієвості використання безпілотних літаючих апаратів в наданні невідкладної медичної допомоги: 49,8% – відповіли так, дієво, 47,2% – так, дієво, проте сумнівались і 3% – ні, не дієво. З приводу питання: «Чи потребує, на Вашу думку, застосування БПЛА в військових умовах подальшого поглибленого наукового вивчення?» 95,5% – дали стверджувальну відповідь, а 2,2% – визнали, що дана інформація не потребує вивчення.

Можемо відзначити про високу ефективність безпілотних систем на полі бою. Аналізуючи отримані відповіді, можемо зазначити, що 95,5% респондентів зацікавлені у знаннях щодо використання безпілотних літаючих апаратів в умовах війни через безліч переваг, та які займають перше місце за складністю поранення та надання медичної допомоги.

Література

Дрон. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Дрон>

Гуменюк, К. В., Горошко, В. Р. (2020). Погляд із минулого в майбутнє: безпілотні літаючі дрони як елемент евакуації поранених у медичній службі Збройних сил України. *Медицина невідкладних станів*, 16, 5, 22-25. DOI:10.22141/2224-0586.16.5.2020.212220

Екел М. (2020). Війни дронів: використання безпілотників під час бойових дій у Нагірному Карабасі. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30889212.html>

Петренко, О. В. (2015). *Психологічні аспекти новітніх підходів до забезпечення нефективності наземних екіпажів безпілотних літальних апаратів*, 436-450. URL: <http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v10/i27/43.pdf>.

Тимочко, О. І., Голубничий, Д. Ю., Третяк, В. Ф., Рубан, І. В. (2007). *Класифікація безпілотних літальних апаратів. Військово-технічні проблеми*, 1(9), 61-66. URL: https://openarchive.nure.ua/bitstream/document/3330/1/soivt_2007_1_19.pdf

Наукове видання

СУЧАСНІ ЗАГРОЗИ ГЛОБАЛЬНІЙ ТА РЕГІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(м. Одеса, 29 жовтня 2023 року)
Електронне видання

Укладач – Полухіна Аліна

Ум-друк. арк. 24,36.

Зам. № 2311-03.

Видавець ПП «Фенікс»

(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).

Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.

e-mail: fenix-izd@ukr.net